

Harry Salmenniemi

Tulikristalli

ja muita novelleja

Siltala

Tulikristalli

Harry Salmenniemi

Tulikristalli

ja muita novelleja

Helsingissä

Kustannusosakeyhtiö Siltala

Me hypimme lätäkössä

Meillä oli isin kanssa riita, kun minä tahdoin mennä rattailla mutta isi ei antanut. Isi sanoi, että sataa liikaa lunta. Minä en uskonut. En tahtonut kävellä yksin koko matkaa. Isi sanoi, että sitten ei mennä ollenkaan kahvilaan. Minua alkoi itkettää. Minä tahdoin kahvilaan ja tahdoin ostaa sieltä jotakin.

Pelkäsin, etten pääsisi mihinkään isin kanssa. Kun olimme pihalla, isi oli huonolla tuulella ja puhui pahalla äänellä. Isi piti kädestäni kiinni, vaikka en olisi tahtonut. Pidin isin kädestä kiinni, ettei isi suuttuisi lisää. Tiellä oli lammikoita ja minulla oli kumpparit jalassa, mutta en saanut hyppiä.

Isi sanoi, että pitää olla kiltisti ja reippaasti niin mennään kahvilaan. Minä lupasin olla. Kävelin ihan isin vieressä. Tie oli iso ja jatkui pitkään. Sitä pitkin meni paljon autoja ja pyöriä. Aina kun pyörä tuli lähelle, isi piti minusta tiukasti kiinni. Minä yritin olla niin, ettei isi luule että yritän mennä pyörän alle.

Me kävelimme pitkään ennen kuin isi kysyi, tahtoisinko minä hypätä lätäkköön. Minä heti tahdoin. Minä hyppäsin lätäkköön ja isi katsoi vierestä. Minä sain hypätä toiseenkin lätäkköön

mutta sitten oli yksi lätäkkö, johon minä en saanut hypätä. Se oli iso ja hieno lätäkkö, mutta se oli autotiellä.

Tien vieressä näkyi paljon lippuja. Isi kertoi lipuista, ne olivat juhlaa varten, mutta se ei ollut meidän juhla. Isin ääni oli normaalimpi, isi jo hymyilikin vähän. Se tuntui niin hyvältä, että minua alkoi itkettää. Minä itkin ja pyysin päästä syliin. Isi otti syliin ja pyyhki poskia ja antoi pusun. Itkin vähän lisää, niin olo helpotti.

Teki mieli jäädä isin syliin, mutta isi ei suostunut kantamaan minua. Isi laski minut maahan ja sanoi, että pitää kävellä tien laitaa pitkin. Minä kävelin. Yritin kävellä ihan tien laidassa, mutta isi sanoi, että siinä on kakkaa, ja käski minut pois tien laidasta. Minä yritin kävellä niin että olin sopivasti laidassa enkä osuisi kakkaan enkä pissaan. Se oli vaikeaa. Kakat näyttivät ihan kävyiltä ja mudalta.

Pyörät menivät kovaa vauhtia ohi. Ne menivät läheltä niin kuin isi varoitti.

Mäki oli raskas kävellä saappaat jalassa. Satoi lunta ja vettä ja maa oli vähän jäässä. Minun teki mieli valittaa mutta en valittanut. Isi vaikutti vieläkin vähän pahantuuliselta.

Kahvilan ovella isi kyyristyi minun korkeudelle ja katsoi silmiin ja halasi ja pyysi anteeksi. Minäkin pyysin anteeksi. Isi antoi minulle pusun ja minä pussasin isää.

Isi avasi oven ja päästi minut sisään. Talo oli tosi iso. Lattia kiilsii. Kahvilaa ei näkynyt. Löysin portaat. Kysyin, sainko mennä portaisiin ja isi antoi minun mennä. Minä otin isää kädestä kiinni, kun minua jännitti niin kovasti.

Portaat olivat kiiltävät ja valkoiset. Minä mietin, miten ne imuroitiin ja kysyin isiltä mutta isi ei tiennyt.

Menimme portaita ylös asti. Isi oli koko ajan ihan vieressä. Minua jännitti, kun seinissä oli pieniä nappuloita ja ne vilkkuivat. Edessä oli pöytä ja pöydällä kuppeja ja ruukkuja. Isi sanoi, että ne oli tehty savesta. Minä sain katsella niitä, mutta niihin ei saanut koskea. Yhdessä kupissa oli nättejä sinisiä kukkia.

Kysyin isiltä, saanko minä mennä ihan kaikkialle ja isi antoi luvan. Isi sanoi, että ketään ei saisi häiritä eikä juosta eikä huutaa. Isi kertoi, että talossa oli paljon ihmisiä töissä. Isi lupasi, että kohta mennään kahville ja minä nauroin, kun olin niin iloinen.

Me kävelimme portaat alas. Se oli paljon vaikeampaa kuin ylös kiipeäminen. Ihmiset alhaalla näyttivät niin pieniltä, että olivat kuin lapsia. Portaita oli tosi paljon. Minulta meinasi lähteä saappaat jalasta monta kertaa.

Me menimme isin kanssa naulakon ja takkien ja pipojen ohi ja sitten kahvilan lähelle. Minä aloin juosta, mutta isi sanoi että ei saanut. Minun piti odottaa isiä ja minä odotin.

Kahvilassa oli paljon ihmisiä ja pöytiä ja tuoleja. Pöydillä oli tietokoneita ja tuoleilla istui ihmisiä ihan hiljaa. Yhdellä naisella oli vihreät hiukset. Kysyin isiltä, missä kakut olivat ja isi nosti minut syliinsä. Sylistä näin kakkuja ja pullia ja leipää ja jogurtteja ja vaikka mitä.

Minä kerroin isille millaisen kakun tahtoisin ottaa ja isi sanoi, että minä valitsin hyvän kakun. Isi sanoi, että otetaan molemmille samanlaiset kakut.

Minä yritin ottaa kakkua kädellä mutta isi kielsi. Isi sanoi, että ensin pitäisi ottaa tarjotin ja sitten lasi ja vettä ja paperia ja kuppi. Menimme yhdessä ottamaan niitä asioita. Isi otti tarjotimen ja lautasen ja kupin ja lasin ja laittoi ne lautasen viereen. Isi otti kolme paperia, jotka olivat värikkäitä.

Isi puhui naiselle, joka oli kakkujen takana. Kun olin ottamassa kakkua, isi sanoi, että se pitää maksaa ensin. Anoin isin maksaa ja odotin siinä vieressä. Nainen puhui isille pitkään ja hymyili välillä minulle. Minä odotin, että aikuiset puhuisivat asiansa ja pääsisin syömään kakkua.

Isi antoi minun valita pöydän. Minä valitsin pöydän ikkunan vierestä ja kävelin sinne ihan itse. Isi tuli takana ja isillä oli tarjotin ja kakut ja kupit ja lautaset ja lasit. Pääsin pöydän luokse. Se oli iso ja pyöreä pöytä.

Isi sanoi, että minä valitsin kivan paikan. Me istuimme alas ja otimme ulkovaatteet pois. Riisuin hatun ja hanskat ja isi auttoi riisumaan kaulurin ja haalarin. Isi otti minulta kumisaappaat ensin pois ja laittoi ne sitten takaisin jalkaan ja sanoi, että muillakin oli kengät. Se oli totta. Kaikissa pöydissä ihmisillä oli kengät jalassa. Kenelläkään ei ollut kumisaappaita.

Oli mukavaa istua siinä ja katsella. Kahvilassa oli niin suuret ikkunat, että niin isoja ikkunoita ei ole missään muualla. Ihmisiä meni koko ajan ohi. Pyöriä meni paljon. Toisia lapsia ei näkynyt.

Isi siirsi kakun pois tarjottimelta ja minä sain itse ottaa lautaset ja asetella paperit. Pyysin isiä pilkkomaan kakun pieniksi paloiksi. Isi leikkasi kakun puoliksi. Minä sain päättää, kumpi puolikas oli minun. Valitsin isomman puolikkaan. Isi alkoi tehdä siitä sopivia palasia. Minä odotin, että isi sai kakun kokonaan pilkottua pieniksi paloiksi.

Kysyin, saisinko nostaa kakkua paperille ja isi sanoi että saisin. Tein kakunpalasista vaaleanpunaisen rivin ja vihreän rivin. Kysyin isiltä saisinko syödä. Isi antoi luvan. Maistoin vähän kakkua. Se oli tosi hyvää. Se maistui päärynälle, mutta oli silti tosi hyvää. Isi joi kahvia ja näytti iloiselta. Minäkin olin iloinen.

Isi kysyi, tykkäsinkö kakusta ja minä tykkäsin tosi paljon. Kysyin isiltä, tykkäsikö isi kakusta ja isi nyökkäsi. Isi otti kuvan minusta ja kakusta. Isi joi paljon kahvia. Joku mies tuli tervehtimään isiä. Isi sanoi, että se oli isin työkaveri. Työkaverilla oli iso parta, joka kasvoi silmälaseihin asti. Se näytti ihan hassulta. Isi kertoi kaverille, että me olimme kahvilla. Kaveri lähti pois. Oli kivaa, kun saimme olla siinä ihan kahdestaan. Isi hymyili minulle ja silitti hiuksia.

Maistoimme samaan aikaan vaaleanpunaista kakkua. Sekin oli tosi hyvää. Isi kysyi, kumpi minusta oli parempaa kakkua. En ollut varma. Sanoin, että molemmat olivat parempaa kakkua, ja isi oli samaa mieltä.

Isi tunsu paljon ihmisiä. Isi sanoi moi jollekin, joka meni ohi, ja sitten kohta taas jollekin toiselle. Onneksi ihmiset eivät tulleet häiritsemään meitä. He vain tervehtivät isiä ja hymyilivät minulle ja lähtivät pois. Ikkunan ohi meni koira. Se oli valkoinen ja ihan pieni. Se pissasi ikkunan viereen ja kuopi maata.

Minä söin viimeiset vaaleanpunaiset kakunpalaset. Nuolin paperista pienet muruset. Paperi tuntui hassulta huulia vasten. Sain monta hyvää palaa kakkua, kun nuolin paperin. Pyysin isinkin paperin ja nuolin sen. Isi kysyi, mitä minä tahtoisin seuraavaksi tehdä. Isi sanoi, että minä saisin itse päättää. Minä

sanoin, että tahtoisin vielä olla hienossa talossa sisällä ja katsella. Se sopi isille.

Me lähdimme kävelemään ympäri rakennusta ja isi näytti minulle lamppuja ja kelloa ja palohälyttimen ja pienen kirjaston, jossa oli paljon kirjoja ja ihmisiä ja tietokoneita, jotka olivat paljon isompia kuin kotona.

Me menimme portaisiin ja tulimme isoon huoneeseen, jossa oli ihmisiä tekemässä ääniä. Pyysin että menisimme pois, kun äänet olivat pelottavia. Joku alkoi soittaa pianoa. Se kuulosti ihan nätiltä mutta kesti vain vähän aikaa. Sitten ikävä ääni alkoi taas ja me menimme pois ja isi laittoi huoneen oven kiinni.

Minä sanoin, että minua väsytti vähän, ja isi sanoi, että voisimme lähteä kotiin. Harmitti, kun meillä ei ollut rattaita. Teki mieli valittaa mutta en valittanut.

Minä ihmettelin, miten talosta pääsee pois. Isi näytti ovea. Minä menin sitä kohti, mutta isi käski hakea ensin vaatteet. En enää tiennyt, missä ne olivat. Menin isin viereen ja seurasin isiä. Isi osasi suoraan vaatteiden luokse. Vaatteita oli paljon, ja ne piti kaikki pukea. Minä sain laittaa itse rukkaset. Isi laittoi pipon ja ulkopuvun ja saappaat. Isi unohti laittaa lenksut. Sanoin sen isille ja isi laittoi lenksut. Minä silitin isin päätä. Pää oli kova ja hiukset pistelivät.

Menimme ulos. Isi näytti minulle ulkoapäin, miten hieno talo oli, ja kyllä se olikin hieno ja siinä oli paljon punaisia tiilejä, joista minä tykkäsin. Oven luona oli iso lätäkkö. Minä pyysin isiltä, saisinko mennä lätäkköön hyppimään ja isi sanoi, että saisin mennä. Menin lätäkön luo ja hyppäsin. Se oli tosi syvä lätäkkö, mutta isi ei kieltänyt hyppimästä. Lätäkkö oli punainen ja höyrysi. Minä hyppäsin siihen uudestaan ja kävelin sen poikki ja hyppäsin ja kävelin uudelleen sen poikki ja hyppäsin.

Isi odotti minua eikä kieltänyt. Minä hyppäsin lätäkköön yksi ja kaksi ja kolme kertaa ja isi odotti minua eikä yhtään hoputtanut, vaikka minä hyppäsin vielä neljä ja viisi kertaa. Minä pyysin isiä mukaan ja isi tuli lätäkköön. Minä olin syvällä kohdalla ja isi matalalla kohdalla ja me hypimme lätäkössä.

Minun kengät ja housut olivat ihan punaiset.

Isä hyppäsi ja minä hyppäsin.

Minua nauratti ja isää nauratti myös.

Hygienia

Jarkon lapsi lähti seuraamaan meitä, hän lähti vainoamaan meitä. Hän kulki Liljan vieressä ja yritti ottaa kädestä ja puhui taukoamatta.

— Minulla on kaksi kotia, lapsi sanoi. — Minulla on mumola Tampereella, minulla on kummitäti, joka näkee ikkunasta kirkon. Me menemme sinne kesällä. Me menemme huvipuistoon. Siellä on karuselli. Me menemme sinne ihan kohta. Se kirkko näkyy keittiön ikkunasta.

— Minkä ikäinen sinä olet? minä kysyin.

— Viisi.

— Meidän tyttö ei vielä oikein osaa leikkiä eikä puhua, minä sanoin.

— Ei se haittaa. Anna käsi.

Tyttö tuli lähemmäs, yritti ottaa Liljan kädestä kiinni. En antanut: käsi näytti likaiselta. Tarkemmin katsoen kaikki vaatteet olivat likaiset. Niissä oli räkää ja ruoan jämiä ja jotakin muuta.

Annoin Liljan kävellä eteenpäin.

Lilja kulki kohti istutuksia, kauemmas ahdistelijasta.

— Mikä sinun nimesi on? minä kysyin.

— Sofia, tyttö vastasi.

Tytöllä oli oudon ilmeettömät silmät. Paita näytti olevan veressä. Sen täytyi olla ruokaa tai sormiväriä.

Katsoin leikkipuistoon päin. Näin Jarkon puhuvan Annalle oluttölkki kädessä. Hän seiso iavan liian lähellä. Teki mieli huutaa Jarkolle, että menisi kauemmas. Anna näytti siltä, että minun olisi pian mentävä auttamaan.

Sofia pyrki jälleen lähemmäs. Sieraimet vuotivat. Silmissä oli jotakin pysähtynyttä.

— Kukka, sanoin Liljalle.

— Kakka, Lilja sanoi.

— Osaa se vähän puhua, Sofia sanoi. — Se sanoi kakka.

— Ihan vähän, minä sanoin.

Suutelin Liljaa otsalle. Molemmat tytöt katsoivat minua. Lilja vilkaisi taakseni. Siellä lensi naakka. Niitä oli useita. Ne liikkuvat parvessa, monistettuina.

— Lähdetään kulta syömään. Meidän täytyy ihan kohta mennä kotiin, minä sanoin.

— Mekin mennään syömään, Sofia sanoi. — Meillä on mummolassa omenapuu. Omenoita saa syödä. Mutta vielä ne eivät ole valmiita. Kohta ne on valmiita. Sitten niitä voi syödä.

— Ne ovat sitten lähempänä syksyä valmiita, minä sanoin.

— Mitä? Sofia kysyi.

— Kohta ne ovat valmiita, minä sanoin.

Sofia meni hiljaiseksi. Hän lähti seuraamaan meitä, mutta tällä kertaa kauempaa. Se helpotti oloa. Löystytin otetta Liljasta. Lilja tuntui itseään hennommalta: aivan kuin hänestä olisi tuullut läpi.

Kävelin pihan halki ja kummulle ja laskeuduin Jarkon ja Annan luokse. Anna katsoi kohti, Jarkko ohi. Anna näytti siltä, että oli joutunut kuuntelemaan aivan liian pitkään. Hänellä oli asento kuin riidan jälkeen.

— Kävittekö te katsomassa kukkia? Jarkko kysyi.

— Tehtiin pieni kierros.

— Tuo sanoi kakka, Sofia sanoi.

— Niin sanoi. Meidän pitäisi nyt lähteä kotiin, minä sanoin.

— Liljalla taitaa olla jo nälkä.

— Niin on, Anna sanoi.

Jarkko otti kulauksen tölkistään. Hän joutui kallistamaan päätään ja katsomaan taivaalle, jotta sai viimeiset pisarat suuhunsa. Naakat lensivät uudelleen, nyt eri suuntaan: ne vaihtoivat puun ulkokatokseen.

Jarkko katsoi Liljaa kuin aikoisi jotakin.

— Annatko sinä käden minulle? Jarkko kysyi.

En tiennyt mitä tehdä.

Jarkko tuli lähemmäs ja tarttui Liljan käteen. Ajattelin influenssaa, ja sitten ajattelin vatsatautia. Kumpi olisi pahempi? Oliko Jarkko vaarallinen? Nyt kun hän oli saanut koskea, myös Sofia vaati tulla koskemaan. Hän otti toisesta kädestä kiinni.

— Meidän tyttö on vielä vähän ujo, minä sanoin.

Se ei auttanut. He hieroivat käsiään tyttäreni käsiin.

Kädet muuttuivat kauttaaltaan punaisiksi.

— Meidän pitäisi varmaan nyt mennä, minä sanoin.

En sanonut sitä kenellekään.

Kukaan ei kuunnellut.

Tuuli kuljetti naakkoja, ja naakat kuljettivat tuulta.

Otin Liljan syliin ja lähdin kävelemään. Anna lähti mukaan. Jarkko ja Sofia lähtivät ensin seuraamaan, mutta eivät keh-
danneet seurata pitkään, kun käännyin taaksepäin ja sanoin,
että tapaisimme ensi kerralla.

Anna kulki nopeita, osuvia askelia. Hän oli geometrinen ja
jännittynyt. Hän halusi talon taakse. Hän halusi pois paikalta
sanoakseen heti jotakin.

Arvasin, mitä se oli.

Menimme lätäköiden välistä ja puiden katveeseen.

— Siis mikä helvetti noilla on? Anna kysyi.

— En tiedä.

— Vittu tuo on pimeä. Haluatko käsidesiä?

— Anna vaan.

— Voi vittu mitä jengiä. Tuo on ihan hullu. Ja lapsi on kanssa.
Se selittää ihan sekavia juttuja... Ja sillä lapsella on silmät kuin
jollakin demonilla.

— On ne kieltämättä aika outoja, minä myönsin.

— Hulluja ne on, Anna sanoi.

Anna hankasi desiä käsiinsä ja minun käsiini. Se oli vaikeaa:
Lilja oli koko ajan sylissäni ja ihmetteli.

Yritin kääntää Liljan kauemmas, ettei Lilja alkaisi syödä
käsidesiä.

— Tekis mieli pitää hengityssuojainta, kun täällä on tollaista
jengiä, Anna sanoi.

Anna käveli ulko-oven luokse ja repäisi sen auki.

— Puistoon ei sitten mennä enää koskaan, jos nuo ovat siellä.

— Liiotteletkohan sä vähän?

— Siis oikeesti. Tollaista jengiä. Katso nyt, se Jarkko koski
mua tähän.

Katsoin olkapäätä. Siinä oli suuri, punainen kädenjälki kuin
uhkaus.

Mukavat ihmiset
ovat rasittavia.

